

EL LLENGUATGE

Les lianes

Som segurament una munió els qui haviem tingut coneixement de l'existència d'un grup de plantes anomenades *lianes* a través de novel·les i pel·lícules ambientades en les selves tropicals —com les cèlebres pel·lícules de Tarzan— i que, per tant, sempre les havíem considerades com un element exòtic, associades amb aquells ambients i sense cap relació amb el nostre món vegetal més immediat. I, de fet, la definició que ens en dona el Diccionari Fabra confirma més aviat aquest concepte o consideració: «planta perenne, llenyosa, arrapadissa, característica de les selves tropicals, les quals fa a vegades impracticables». I la definició del Diccionari Alcover-Moll no difereix gaire de la del Fabra. Però l'aparició, ja fa uns quants anys, de l'excel·lent i conegut manual de divulgació botànica *Gula per a conèixer els arbusts i les lianes*, de Francesc Masclans, publicat pel Centre Excursionista de Catalunya, va venir, tan sols amb el títol —car sabem que el manual es referia exclusivament a la flora catalana—, a alterar el nostre concepte de la liana: les lianes no són plantes necessàriament exòtiques sinó que hom pot donar aquest nom a algunes de les que es fan als boscos del nostre país.

El mot *liana* no ha estat mai, certament, cap mot popular. Prové, potser a través del castellà, del francès «diane», mot que segons Coromines té el seu origen en el llatí «ligamen». També segons Coromines la primera documentació d'aquest mot en castellà és de 1640. En català, l'Alcover-Moll en recull dues citacions, la més antiga de Verdaguer i l'altra de Carner. I, d'acord amb l'ús que avui en fan els botànics, ja és definit pel Diccionari de l'Enciclopèdia «planta enfiladissa llenyosa», definició a la qual l'obra originària afegia «les lianes són particularment importants en ambients on escasseja la llum, especialment en les selves tropicals». Les lianes, doncs, abunden especialment a les selves tropicals però no en són exclusives. I, així, aquesta obra usa ja el mot en la definició de diverses espècies vegetals autòctones. Segurament que els límits del concepte designat pel nom *liana* poden ésser discutits pels especialistes: qui dirà que tal o tal espècie és una liana, qui que és un arbust. Seguint Masclans, però, trobem que són lianes la vidalba, l'aríjol, l'englantina, els xuclamels, els lligabosc, l'heura, l'esbarzer, la vidiella, l'arangi, la trompera, la llambrusca, el roser mesquer, el roser repent, etc.

Albert Jané